

*Wie schrijft
die blijft*

Ontdek je eigen stem

Schrijven wij om 'eerlijker' te leven? Vanwege zelfreflectie en zelfontplooiing? Of misschien vanuit de behoefte naar buiten te treden? Zeker is dat we minder lezen en steeds meer schrijven. Persoonlijke verhalen doen het goed. Wat beweegt al die ijverige schrijvers?

TEKST: MARION GROENEWOUD | BEELD: CHANTAL ARIËNS

INGRID HOOGERVORST

‘Een goed verhaal laat je niet los. Het blijft bij je en houdt je vast’

Een boek schrijf je niet even tussen de bedrijven door. Dat weet iedereen die dit eens, stiekem dan wel openlijk, heeft geprobeerd. Je beschikt over een ijzeren discipline of zeeën van tijd. Het gros van de levensverhalen blijft ongeschreven vanwege een te druk leven, faalangst, het streven uniek te willen zijn of het uitblijven van een geschikt onderwerp. Toch zetten steeds meer mensen hun eigen relaas of familiegeschiedenis op papier. Tijdens een lockdown lijkt dit aantal zelfs te groeien.

Mensen lezen steeds minder, ze willen vooral hun eigen verhaal vertellen, merkt Hoogervorst. “Waarschijnlijk omdat de samenleving zo gematerialiseerd is. Door de dwingende economie zijn de eisen aan onszelf torenhoog. We hebben meer behoefte aan zelfreflectie. Een boek publiceren is bovenal uit de schaduw treden. Je wilt met het verhaal je *wezenlijke ik* voor het voetlicht brengen. In de jaren dat ik als literair journalist werkte, was ik altijd met andere auteurs en boeken bezig. Aan mijn eigen verhaal kwam ik niet toe. Achteraf zag ik dat al die interviews gingen over het thema dat mij zo fascineert: buitenstaanders, mensen die aan de zijlijn staan. Zelf voel ik me ook een buitenstaander. Je hoort nergens bij, je mag er niet zijn. Zolang ik schrijf ben ik ergens anders, in een wereld waar ik graag verkeer. Het is geen therapeutische bezigheid, ik streef naar literatuur. Maar of je nu een professionele auteur bent of een beginner, mijn ervaring is dat mensen schrijven omdat ze eerlijker willen leven. Ze hopen de kloof tussen hun uiterlijke en innerlijke persoonlijkheid op te heffen. En gaan op zoek naar de essentie.”

Op zoek naar de essentie

Ingrid Hoogervorst (1952) schreef vijf romans en een interviewbundel. Behalve als columnist werkt zij al tien jaar als docent proza en essay aan de Schrijversvakschool Amsterdam. Zij is gul in het delen van ervaringen vanuit haar eigen schrijf- en docentenpraktijk. De eerste jaren schreef ze vooral in haar huis in Frankrijk onder de perenboom of aan de keukentafel. “Eerst met pen in opschrijfboekjes. Dan weet je nog niet waar het boek heen gaat. Later, als het vorm krijgt, pak ik de computer. Ik ben zeer gedisciplineerd, maar een goed verhaal laat jou niet los. Het blijft bij je en houdt je vast. Sommige schrijvers werken het liefst ’s ochtends vroeg, als ze net wakker zijn. Tussen slapen en waken. Een soort ijtheid waarin creativiteit goed gedijt. Als je te veel in de werkelijkheid zit, lukt het niet. Wanneer fantasie de overhand neemt, is het ook niet goed. Dan krijgt het verhaal geen pootjes. Je moet de lezer meenemen, hiervoor zijn technieken, logica en structuur onmisbaar.”

Wie is de verteller?

Een van haar eerste romans, *Woede*, speelt zich af in Amsterdam-West, ofwel de kolenkitbuurt waar zij opgroeide. “Hier regeerde stille woede. Net als bij ons thuis, met een Joodse vader en een Indische moeder die elk hun eigen geschiedenis hadden. Als kind zuig je alles op. Schrijven begint vaak met een beeld. In *Woede* was de verteller het meisje van vroeger. Een boos kind dat in korte zinnen dacht en sprak. Toen ik later aan mijn boek *Spiegels* begon, kostte het me moeite om deze stem en toon uit mijn vorige verhaal kwijt te raken. Aan cursisten vraag ik daarom eerst: hoe klinkt de stem van je verteller, wat is het voor iemand? Wat wil hij of ▶

Barbara Kroes

'In een gesprek vind ik het lastig de juiste woorden te vinden, op papier gaat het vanzelf'

Barbara Kroes (1970) is samen met haar man eigenaar van een melkveebedrijf in Nijeveen. Zij schreef een eerbetoon aan haar overleden verstandelijk beperkte zus.

“Schrijven over gevoelens doe ik al mijn leven lang. Zo heb ik net pagina’s vol gepend over onze 13-jarige hond die gisteren stierf. Rond mijn 30ste begon ik vaker iets op papier te zetten, om gedachten helder te krijgen. Het werk op de boerderij veranderde mijn leven behoorlijk. Ik hou van structuur en op een melkveehouderij word je geleefd door het ritme van de natuur. De teksten liet ik lezen aan mijn man en kinderen. Toen mijn zus Marie-Anne de diagnose uitgezaaide borstkanker kreeg, stonden we op het punt naar Spanje te gaan. Ik wilde liever thuisblijven maar we moesten er even uit. Het regende alle dagen. Daar schreef ik nachtenlang, over mijn leven met haar. Ik kon niet stoppen. Er kwamen steeds meer herinneringen boven. Ik had een bijzondere zus. Marie-Anne was een sterke vrouw met het verstandelijk vermogen van een 8-jarige. Ze woonde de laatste 25 jaar in een locatie voor begeleid wonen. Vooral haar onvoorwaardelijke liefde heb ik geprobeerd in woorden te vangen. Aanvankelijk voor mijzelf en bekenden. Maar al gauw richtte ik me ook tot anderen, zodat Marie-Anne niet vergeten zou worden. Bovendien voelde ik de noodzaak informatie over te dragen. Mensen met een verstandelijke beperking kunnen moeilijk aangeven dat ze iets onder de leden hebben. Marie-Anne lachte niet meer, haar eetlust nam af en dat is opmerkelijk want ze was gek op eten. Omdat ze grote angst had voor de medische wereld, werd het onderzoek bemoeilijkt. Ze overleed op haar 50ste. Als je zo’n ziektebeeld niet herkent, hoef je je niet schuldig te voelen. Dat wil ik benadrukken. In een gesprek vind ik het lastig de juiste woorden te vinden, op papier gaat het vanzelf. Al zou slechts één lezer iets aan mijn verhaal hebben, dan is schrijven voor mij de moeite waard.”

